
EUSKAL BIDARITZA EDO POSTA

Euskaldunok, gure buruaren jabetza lortzen ari gara poliki poliki. Elburu nagusi batzuek lortu ditugu: gure legegintza, jaurlaritza, agintarien batzarra, zergak jasotzea, iru euskal probintziak bat egitea, euskararen aurkezpena eta abar. Orain urrats geiago egin bear: elburu garrantzi aundikoa bidaritzza edo posta lortu. Euskal bidaritzza lortu ezkeru bi elburu garrantzi aundikoak gure eskuetan: euskal kulturaren zabalkundea eta lantoki geiago euskaldunentzat. Oso bestelakoak dire gauzak Madrid tik ikusita edo Euskalerritik.

Gure kultura zabaltzeko, bidaritzza edo posta, ori bide egokial. Madrid'ko eskuetan "selloak" edo "iduritzxoak" Madrid'ko kultura azalduko lukete. Malla orretan garrantzi aundia eukiko luke orrelako, izen aundiko zerrenda batek: Cervantes, Lope de Vega ta Azorin, edo Antonio Machado edo idazle auen antzekoak. Izen aundiak erdal kulturarentzat eta maiz selluetan, arrazoiarekin, selluetan azalduko dituztenak benetan enda baten emaitzarik onena. Nola ez?

Guk euskaldunok, ba ditugu gure kulturatan langille egoki ta berexiak. Bidezkoa deritzait izen batzuek azalztea: Azkue, Sabino Arana, Orixe, Lizardi, Santi Onaindia, Jose Migel Barandiaran, Manuel Lekuona, Jon Oñatibia, Elbira Zipitria eta abar.

Auek euskaldunak dire ta gure nortasuna azalduko lukete. Orregatik eta ortarako bearko genuke gure bidaritzza edo posta.

Ikaragarritzko argitasuna emango lioke gure kulturari eta selloen bitartez euskal kultura obeto ezagutua izango litzake ludi zabalean.

Batek baño geiagok esango lukete, nazioen arteko askatasuna ta indarra agertzen dutela selloak. Bide orre-

tatik gure askatasunerako lortu bearko genituzke gure selluak!.

Euskalerrientzat nai dugun ori bera, eredu eder ta garbi batzuek agertzen digute. Ortzen daukagu, adibidez, Feroe delako lurralde edo ugarte bilduma; guk bezala daukate "buru-jabetza".

Ogeitabi ugarteek sortzen dute lurralde au: 34.000 biztanle ditu (1955) eta 1.400 km². Lurgintza ta artzantzatik bizi dire. Ugarte bilduma ori Dinamarka'ri egokitzen zaio. Len aipatu dugun bezala, Feroe delako lurraldeak ba du buru-jabetza (1948), jaurlaritza, batzarrea ta nortasuna. Izkuntza ta nortasunaren aldetik gurea aundiagoa ta zarragoa da.

Ezagutu nai nituen Feroe delakoaren lurraldeak daukan selloak eta udara onetan, Koopenage'n erosi ditut. Salgai, bakarrik toki batean zeuzkaten. Azkeneko bilduma, joan dan urtekoak esango ditugun gaiak argitaratu dituzte: itxas ondoko bazterra, lau landare ezberdiñak bertan arkitzen direnak, bi emakume ekintza aundikoak, bi txori bertan ezagunak, iru lauki margolari ospetsuarenak a bertako semea, FEROE LURRALDEAREN BI MAPA ZAR, ELIZ BERRI BATEN BI MARGO, atadia ta eliz barrera ikusten ditugu.

Sello bakotxak izen aundi bat darama esaten duna "FEROE" (FOROJAR) baita ere zenbat den selloaren balioa.

Sello oiek lurralde txiki baten edertasuna ta aberastasunak agertzen dituzte. Guk euskaldunok, guretzat, gauza berdiña naiko genuke.

LATXAGA

ZER ALDIZKARIA

Ordaindu, mesedez, ZER aldizkaria! (2.500 pezeta) kontu onetan:

**EUSKERAZALEAK
BILBAO BIZKAIA KUTXA
Bilbao, 2095 0000 7 4 20.000 8961-5**

**Adiskide! Mesedez ZER aldizkaria aurrera eroaten lagundu eiguzu!
Ebagi orri onetan txarteltxu au eta eroan BBK'ra eta ordaindu 2.500 pezeta. Ez dozu ezer be idatzi bear
Baiña aztu barik esan Kutxan zeure izena eta zeure erriarena.
Eskerrik asko!**

ARGIUNEAK

Calcuta'ko Terese

— Nor zan Calcuta'ko Terese ori?

— Berak onela dio bere buruari kabuz: Odolez Albania'koa naiz; dokumentuz, India'koa; gogoz, erligiosa katolikoa; espirituz, mundo osokoa; biotzez, Jesus'en Biotzarena.

Noiz il da?

— 1997'garren urteko Iraillaren 5'ean, 87 urte zituela, bere bizia beartsuen aide emon da

gero.

— Ori askok egiten dabe.

— Baña, emakume argaltxo au, munduko emakumerik aundiena bezela artzen dabe gaur.

— Nork esan dau orrelakorik?

— Bretania Aundia, Ameriketako Laterri Batuak, frantzia, Alemania eta ONU, UNESKO, UNICEF eta abarreko Lendakariak. India-koak zer esanik ez.

— Baña, Diana'ren eriotzak ots aundiagoa atera dau.

— Ez dira gauza berdiñak; ez daukie alkarren antzik be. Terese'k munduko beartsuen beartsuenak aukera ebazan bere biziaren elburu; 4.000 bere antzeko erligiosak sortarazi dauz... Diana, berriz, aberatsa izan da eta aberatsen artean bizi izan da beti... Beartsuengana inguratu da; baña, ez da eurentzako bizi izan.. Istripuak erail dau (aurretik ilda zeukan biotza) eta orretan da erukarri...

— Bai, bai...

— Terese'k auxen esan eban: Samiñezko itsaso batean, itxaropenezko tantatxo izan nai dot... Eta, bere eriotzak, itaso samiñ ori eta mundu zabala suspertu dauz.

Stalin Salatari

(DEI A:19 IX-1997)

— Stalin salatari? Noren aide?

— Zar Erregearen aide.

— Ori, jaun ori, beste bat izango da...

— Ori, jaun ori, Josif Dugashvili da.

— "Stalin" izen ordez?

— Berbera, ezur eta mami.

— 27 milloek nekazari erail ebazana?

— Eta U.R. S. S. eko jaun da jabe izan zana il arte 1953 urtean.

— Eta, ori, dan ori, nundik atara dabe?

— "Fundación Tolstoi", New-York inguruko, Alley Cottage'n dago eta andik atara dauz xetasun gurti onek ikerketzaille batek.

— Orrelakorik?

Futbolean be, Jainkoa bitarteko

(EL PAIS, 29-VIII-1997)

— Oraingo Debilson da futbolistik galestiena.

— Ez dira, ba, besteak ere merke, arraioa!

— Eta, arazo orretan Jainkoa tartean egotea, zer?

— Antzik eman ere...

— Dabilson jaun oneri, Mezatatik irtetea etorri zitzaion baiezkoa eta orretxegaitik dio "Jainkoak nai dau ni Betis'era etortea".

— Eta, Luis de Lopera Betis taldearen lendakariak zer esaten dau?

— Ba, baietz; berorrek be "Los Salesianos"etan meditatzen egon ondoren, orduan kontratua siñatu eban...

— Zenbatekoa da arazoa?

— 15 milla milloikoa...

— Jainkoa laztana, nun sartu zaitue?

Aita Santua Paris'en

— Ordukoa da or ipiñi dozun argazki?

— Bai, ala da.

— Ao-zabalka, ez dau neke gutxi agertzen.

— Izan, be, ibilli-dabil etenik gabe.

— Urteak ez dute barkatzen.

— Bai, gizona, aguretu dala aztu zako. Baña, zertara joan da Paris'era?

— Aurtengo Dagollinaren 12'tik 24'ra milloek erdi bat gazte, neska eta mutil, bildu dauz bere inguruan.

— Zertara dei egin dautze?

— Maitasunezko eta pakezko gizarte berri bat sortzera.

— Ez da gauza gutxi!

— Aizken eguneko Eukaristian millo bateko jendetza agertu zan Longchamp Hipodromoan...

— Eta, lau egun zertan igaro dauz?

— Federiko Ozanam, fabrika sortzaillea, aldaretara jaso dau, bere langilleen eskubideak

betetzen saiatu zalako, joan dan egunkian.

—Eta, geiago zer?

— Evry uriko katedrala bedeinkatu eta Lisieux'ko Terese txikia Elizaren Teologi-Dotore izendatu dau.

—Emakumea Elizan erakusten? Kontuz!

—Asita daude edonun. Nun bizi aiz?

—Ez dagoela beste bat Teologiko Dotore?

— Bazeudek gutxienez beste bi.

—Nortzuk dozak orrek?

—Avila'ko Terese aundia bat.

—Eta, bestea?

— Asis ko Catalina mojatxoa.

—Bai, San Frantxiskorekin zebilelako.

—Begira errotatik zenbat ur pasa dan arrezkero!

— Amairugarren mendetik ona, asko. Baña, Terese txiki onek zer egin dau, Dotore izateko?

—Santutasunerako bide "txiki" bat erakutsi.

— Gizakiok txikiak gara, ori jakiña dago.

— Txikitasunean gordetzen da aunditasuna ere; baña, ez degu txikitasun ori errez ezagutzen eta orduan arrotu egiten gera gora begira. Alaz be, gu makurrago eta Jainkoa gerturago. Jainkoaren aurrean umetxo batzuen neurria daukagu eta neurri ori artzen du Terese txikiak santutasun bide bezela.

Umetxoa aitaren eskuetan dagoen bezela, geu ere alamoduz gaude Jainkoaren aurrean. Bide ori zabaltzen dausku Teresetxo onek; berak, berberak, erabillitako bidea. Eta, ortik sortu zitzaion aunditasuna Eliza osoaren aurrean.

— Ba, Andre Maria'k be, orren antzekoa diño esaten dauanean, Jainkoa'k begiratu

dabela, bere mirabearen apaltasuna eta orregaitik goralduko ebela beti gizaldietan zear...

— Teresetxo 15 urtekin sartu zan Kalmendarren komentuan eta 24 zituela il zan biriketako gaitzak jota.

— Liburu aundiak idatzi al zitun?

— Bere barruko bizitza erakusten digu "Anima baten

historioa" deritzan liburutxo batean. Irurogei izkuntzetera itzulia dago. Ortxe ikasi dute asko eta askok Jaikoa-renganako bide berezia au.

—Besterik ez al du?

—Eskutitz eta olerki batzuek.

—Ortik atera al dute Dotore izendatzeko arrazoi-bidea? — Alan dirudi.

Manterola'ren Ipuñak

Bi neskato joiazen ferira zama berdiña buruan ebela: Bata marmarioka eta gaizki esaka; bes-tea, berriz, kantari.

— Zer dozu zama orretan ain alai joateko?

—Nik neuk zamari belartxo bat i miñi dautsot.

—Koka, ala?

—Amen ez dago kokarik, neska.

—Zer da, ba?

— Eroanpena. Nekea eta gurutza eramatean ostikoka asi bearrean, lasai eta eroanpenez saiatu ezker, zama arindu egiten da.

—Buf!

Eperra eta arrautzak

— Bi lagunek eper-abi bat topa eben.

—Zenbat arrautzagaz?

—Amar arrautzagaz. An egoan eperra be.

Eztabaidan asi ziran biak. Nagusiak diñotso txikarra-ri:

BARRIAK

– Gorde euk arrautzak eta neuk eperra.

Zergaitik? Biok topa doguz batera.

– Bañan, arrautzak eperra aiña dozak.

– Alan ba'da, tori arrautzak eta emon neuri eperra.

Alan dabiltzala bai eta ez, ies egin deutso nagusiari eperrak eta lurrera jausi txikerrari arrautzak. Orra ezta-baidaren amaia: Iñorentzako ezer be ez.

Zaldien Eguna

(DEIA 11-IX-1997)

– Bosgarren "Zaldi-eguna" ospatuko da Iraillaren 14'ean.

—Nun?

—Araba'ko Mendi-aldean, Markinez deritzan errixka batean.

—Eta, nundik dago erri ori?

– Gazteiz'tik ego-alderuntz.

Kantabria mendarte inguruan?

– Kantabria'ren babesean dago kokatuta Araba'ko Errioxa eta mendi orren ipar-aldetik, berriz, Markinez errixka.

– Eta, zergaitik aukera dabe erri ori Zaldien Egunerako?

– Koba-zulo asko aurkitzen dira ingumari orretan eta oietako zulo batean, arkaitzean xixilikatua, agertzen da Epona'ren antzeko irudi bat, bere zaldizko eta guzti.

—Nor zan, ba, Epona jaun ori?

—Andrazkoa eta Kelta Erriaren jainko-txiki bat zan: Zaldi-jainkosa edo Zaldien Zaindari. Zaldi gañean azaltzen da beti.

– Eta, nola arraio etorri ziran irudi eta sineskeri oiek Markinez'era?

– Markinez'ek badu Gaztelu bat mendi-gaiñean eta ez zaio kobarik palta. An bizi izan ziran, Araba eta Napa-rroa'ko errietan bezela, Keltak (eta euren aurreko Indo-europeoak) mendeetan zear.

– Eta?

—Badau erriak, gain batean, Beo-larre izeneko Andre Maria ren ermitatxo bat be.

– Beo-larre, beorren larrea izango da?

– Alaxen emoten dau eta erri artan euskeraz egiten zan garaiko berbea da. Ermitatxoak jasotzen ziran kristiñau aurrekoen oiturak eta siniskeriak zeuden tokietan. Santimamiñek be an dauko aurrean San Mames'en ermitatxo et mendi-gallurrean, San Migel ena...

– Zaldi eta beor askoko lekua al da Markinez?

– Bai eta urrunetik datorkio Markinez'eri orrelako zaletasuna. Gaur bertan be zaldi geienetako tokia da eta erria aukera debe aurtan Bosgarren Zaldi-eguna ospatzeko Araba'n.

Ez dago txarto.

5.500 Izkuntza Gutxiago

–Aurtengo udaran auxen irakurri dot: 5.500 izkuntza galduko dirala bi ondorengo gizaldietan.

– Nork esan dau ori?

– Juan Uriagereka, Maryland (Ohio) Ikastola Nagusian irakasle dagoenak.

– Nun esan dau orrelako astakeririk?

– Donosti'ko Miramar Jauregian aurtan emoniko Udarako Ikastaroan.

– Baña, nola liteke.

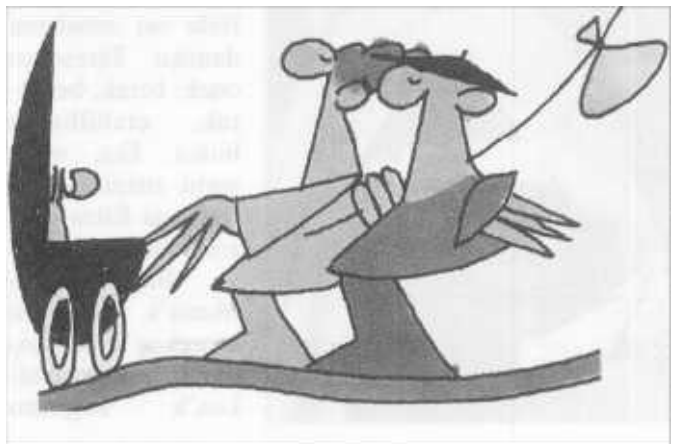
– Neolitikotik 6.000 izkuntza egiten ziran munduan gutxienez; orain, ordea, 500 bakarrik geratuko dira. Ez omen zaigu konbeni; baña artara goaz nai-ta-naiez.

– Eta, Euskera?

– Aspaldi esan zuan Unamuno jaun argiak ez zuela eun urte iraungo bizirik. Eun urte pasa dira eta Euskerak bizirik dirau, naiz berak, Euskera utzita, Erderara jo.

– Batuak iltzen ez ba'dau, biziko da.

– Geuk nai ba'dogu, bai.

Apaizaren Asma-eziñak

1—Amar minutu baño geiago ari ba'da izketan... Ez dau sekulan amaitzen.

2—Gitxiago egiten ba'dau... Ez da preparatu.

3—Gizarte-auziak aitaten ba'dauz... Eskertiarra da.

4—Moral-arazoak agertzen ba'dauz... Eskubitarra da.

5—Idaz-gelan egoten ba'da... ez dau jendearekin artu-emonik.

6—Artu—emonak ba'dauz... Ez dau beste zeregiñik.

7—Elizan lanak egiten ba'dauz... Dirua leiotik botatzen dau.

8—Egiten ez ba'dauz... Ez dau elizaren ardurarik.

9—Lagun aberatsak ba'dauz... Orrek bai badaki nogaz ibilli!

10—Beartsuekin ba'dabil... Ori iraultzaille bat da.

11—Gaztea ba'da... Ez dau esperientziarik.

12—Gaztea ez ba'da... Jubilatu egin bear leuke.

13—Gazteekin irteerak egiten ba'dauz... Ez dau parrokiaren ardurarik.

14—Egiten ez ba'dauz... Ez dau gazteen ajolarik.

15—Auzoak ikustera ba'doa... Saltsa guztietan sartun nai dau beure musua.

16—Joaten ez ba'da... Orrek ez daki jendearen berri.

17—Gotzaiak eliza ixten ba'dau, apaizik ez dagolako, guztiak alkartuko dira protesta gogor eta sutsu bat izenpetzeko.

BARTOLO ARROPAINGO

BIZKAITARRAI BIZKAIERAZ